

NÕO KOOL

300

AGNES-ASTA MARAND

9.

Hiljem asutas A. Läte 'uue koori, kus laulsid pastor Martin Lipp, Vastse-Nõo mõisa omanik Johann Kupitz, Keeri mõisnik Hans Wühner, Kambja pastor A. Rennit ja Kambja mõisa rentnik Georg Fuchs. Muide, Hans Wühner oli varem Tarvastus kihelkonnakooliõpetaja, esimese rahvaraamatukogu rajaja ja Eesti Aleksandrikooli asutamise mõtte algatajaid. 1878. a. ostis ta endale Keeri mõisa. Suri 1911. a., puhkab Nõo kalmistul.

1891 oli Tartus neljas üldlaulupidu. A. Läte valiti peale D. Wirkhausi ja A. Wiera orkestrite üldjuhiks. Laulupeo kavva võeti ka A. Lätte koorilaulud «Laul rõõmule» ja «Väravad sära-
vad».

1895. a. astus A. Läte Dresdeni konservatooriumi. Kuna majanduslik olukord ei lubanud pidevalt Dresdenis olla, käis ta vahepeal Nõos, kus tegeles koolitööga ja täitis organisti ülesandeid. 1897. a. lõpetas A. Läte konservatooriumi ja töötas siis veel kolm aastat Nõos. 1900. a. läks ta Tartusse, kus pühendus täielikult muusikale.

Nõolased valisid A. Lätte valla esimeseks aukodanikuks ja

□ Aleksander Sprenk-Läte, Nõo kooli juhataja aastail 1883—1900.

□ Theodor Roosileht, Nõo koolmeister 1895—1925.

10.

1937. a. nimetati tema järgi üks Nõo tänav. Helilooja 100. sünniaastapäeval (12. jaanuar 1960) avati Nõos A. Lätte elu- ja töökohal mälestustahvel. Hoone on riikliku kaitse all. Kaitse alla on võetud ka A. Lätte ajal istutatud park koolimaja ümber ja tema istutatud pärn.

1895. a. tuli kihelkonnakooli õpetajaks Theodor Roosileht, kes asendas A. Lätet tema Dresdenis viibimise ajal. Pärast helilooja lahkumist Nõost jäi T. Roosileht koolijuhatajaks ja köst-
riks.

1906—1907 õppis Nõo kihelkonnakoolis tulevane laulja ja laulopedagoog Rudolf Jõks. Nõo koolioludest on ta kirja pannud paar mälestuskildu. Üks kõlab nii: «Internaadis viibisime pühapäeva õhtupoolikust laupäeva lõunani, võttes kaasa vastavalt toiduaineid. Enamasti söödi külma toitu. Kui pliit juhtus korras olema, siis võis sellel mõnikord toitu soojendada. Hommikul ja õhtul oli võimalus teed saada, kuid selleks tuli endal pisut vaeva näha. Nimelt sai köstri teenijalt kuuma vett tingimusel, et temale teatud hulk vett kaevult tuli tuua.»

NÕO KOOL KODANLIKUL AJAL

Kihelkonnakool eksisteeris 1920. aastani, millal ta muudeti kõrgemaks algkooliks, hiljem 6-klassiliseks algkooliks. Kõrgemas algkoolis olid III, IV ja V klass ning sinna tuldi pärast madalama astme algkooli lõpetamist. 1920. a. reorganiseeriti endised vallakoolid 2-, 3- või 4-klassilisteks algkoolideks. Meeri vallas, kuhu Nõo kuni 1939. aastani kuulus, oli 1922/23. õppeaastal Tõravere 4-klassiline algkool kahe õpetajaga, Vastse-Nõo algkool, Vana-Nõo algkool ja Aiamaa algkool kõik I ja II klassiga ning ühe õpetajaga. Vana-Nõo algkool loodi 1920. a. endise kreeka-katoliku kiriku kihelkonnakooli asemel samadesse ruumidesse Vana-Nõo tänavas. Juhatajaks jäi August Kirsch, õpetajaks tuli hiljem juurde Aleksander Pehka.

1920/21. õppeaasta aruandes on Nõo kõrgema algkooli suuremateks puudusteks peetud kitsaid ruume, õppeabinõude nappust ja seda, et raamatukogu peaaegu pole. Internaadis on olnud 32 poeg- ja 18 tütarlast. Olemas olid söögituba ja köök, kus lapsed ise tegid endale süüa. Poisid elasid alumisel korrusel leeritoas, mida nad leeriajal suurte poistega jagasid. Tütarlaste jaoks üüris vald lähedal asuvas Barabanovi majas ühe toa.

Põllutööde tõttu algasid õpingud alles septembri lõpus. 1920/21. õppeaastal algas kool 27. septembril. Talvine vaheaeg oli 21. detsembrist 6. jaanuarini. II poolaasta kestis 7. jaanuarist 28. maini. Koolist puuduti palju (1920/21. õppeaastal haiguse pärast 900 päeva, koduste olude tõttu 476 päeva, teenistuse pärast 355 päeva — lapsed käisid ilmselt võõraste juures karjas —, teadmata põhjustel 184 päeva). Vaesuse pärast koolist ei puudunud. Kooli hoolekogu on vabandamata põhjusteks lugenud 515 päeva ja selle eest trahvinud 24 isikut 2955 margaga.